

VERKORT
JAARVERSLAG
2015

De nieuwe pensioenregeling NPR 2014, die eind 2014 met terugwerkende kracht per 1 januari 2014 is ingevoerd, vergde in 2015 veel tijd en aandacht van de directie en de medewerkers van APFA. Zij moesten de nieuwe financieringscontracten met de werkgevers afronden, de pensioenadministratie aanpassen en een uitgebreid communicatietraject verzorgen naar de deelnemers en overige belanghebbenden. Dankzij een versobering van de regeling en een extra bijstorting door de werkgevers kon de nieuwe NPR 2014-regeling, die de NPR 2011-regeling heeft vervangen, met een sterk verbeterde financiële basis van start gaan. Die basis is in de loop van het jaar nog iets versterkt. Ook heeft APFA in 2015 belangrijke stappen gezet met het versterken van haar interne organisatie om haar deelnemers nog beter van dienst te kunnen zijn.

Lichte stijging bruto-dekkingsgraad

Bij de invoering van de NPR 2014-regeling is de bruto-dekkingsgraad (de bezittingen van het fonds als percentage van de verplichtingen) op 100% gebracht. In 2014 was de bruto-dekkingsgraad gestegen tot 102,9%. In 2015 is die licht toegenomen tot 103,2%. De rendementen op de beleggingen waren gezien de ontwikkelingen op de internationale markten ontoereikend om de stijging van de verplichtingen op te kunnen vangen. Maar door premie-inkomsten en incidentele mutaties was er toch een lichte stijging van de bruto-dekkingsgraad.

APFA ligt voor op prognoses in herstelplan

Een bruto-dekkingsgraad van 100% betekent dat het fonds aan zijn pensioenverplichtingen kan voldoen. Maar volgens de wet moeten pensioenfondsen ook over een buffer beschikken om eventuele schommelingen in de beleggingsresultaten op te kunnen vangen. Het fonds moet daarom een netto-dekkingsgraad van minimaal 100% hebben. Dat is inclusief de vereiste buffer. Daar zat APFA met een netto-dekkingsgraad van 93,7% bij het van start gaan van het NPR 2014 onder. Daarom heeft het fonds bij de Centrale Bank van Aruba (CBA) een herstelplan ingediend. In dit herstelplan staat hoe APFA binnen 15 jaar de netto-dekkingsgraad op 100% zal brengen. De netto-dekkingsgraad was eind 2015 95,4%. Dit is net iets lager dan het jaar daarvoor (95,6%) doordat de buffer als gevolg van aanpassingen in het beleggingsbeleid iets hoger moest zijn. Met een netto-dekkingsgraad van 95,4% ligt APFA overigens nog voor op de prognoses in het herstelplan (94,8%). APFA verwacht met haar huidige premie-, beleggings- en indexatiebeleid binnen 7 of 8 jaar – dus ruim voor het verstrijken van de termijn van 15 jaar – het reservetekort te hebben weggewerkt.

NPR 2005 samengevoegd met NPR 2014

In 2015 voerde APFA nog de NPR 2005-regeling uit waarbij slechts vier werkgevers waren aangesloten. Gezien de beperkte schaalgrootte van het fonds waren de uitvoeringskosten relatief hoog en was het fonds kwetsbaar voor financiële tegenvallers. Daarnaast diende de NPR 2005-regeling aangepast te worden om aan te sluiten op de nieuwe wetgeving die eind 2014 was ingevoerd. Hierbij ging het om de wijzigingen in de Landsverordening algemeen pensioen en de aanpassing van de pensioenleeftijd. Om deze redenen hebben de sociale partners die betrokken waren bij het NPR 2005 besloten om de NPR 2005-regeling met terugwerkende kracht per 1 januari 2015 samen te voegen met de NPR 2014-regeling. Belangrijk punt van aandacht was het dekkingsgraadverschil tussen de pensioenregelingen. De NPR 2005-regeling had een hogere dekkingsgraad dan de NPR 2014-regeling. De deelnemers van het NPR 2005 zijn via een eenmalige indexatie gecompenseerd voor het verschil in overwaarde. Ook hebben ze nog een reguliere indexatie (1,3% voor actieve deelnemers en 0,65% voor inactieve deelnemers) per 1 januari 2015 ontvangen. Daarnaast zijn de opgebouwde pensioenen van de actieve en gewezen deelnemers actuariael neutraal omgerekend naar de pensioenleeftijd die geldt in de NPR 2014-regeling.

Overgangsregeling NPR 2014

Bij de overgang van de PVL naar het NPR 2011 gold een overgangsregeling, die bij de invoering van de NPR 2014-regeling is komen te vervallen. De werkgevers en de vakbonden hadden de wens om deze overgangsregeling voort te zetten, maar wel met enkele aanpassingen inclusief een maximaal beschikbaar budget. Die zijn nu doorgevoerd in de overgangsregeling NPR 2014. De nieuwe overgangsregeling houdt op hoofdlijnen in dat bij vervroegde pensionering er onder bepaalde voorwaarden geen korting van de uitkering zal zijn over het deel van het pensioen dat de deelnemer in de PVL heeft opgebouwd. De overgangsregeling NPR 2014 geldt momenteel alleen voor de (gewezen) deelnemers die in dienst zijn (geweest) van het Land Aruba en door het Land Aruba gesubsidieerde instellingen. Met de overige aangesloten werkgevers zijn er nog geen afspraken gemaakt over de uitvoering van een mogelijke overgangsregeling.

Na jaren weer voorzichtig begin met indexatie

APFA streeft ernaar om jaarlijks het pensioen van haar deelnemers te verhogen zodat de koopkracht van dat pensioen zo veel mogelijk wordt behouden. APFA beoordeelt ieder jaar of er genoeg financiële ruimte is om de pensioenen geheel of gedeeltelijk te indexeren. In het verleden was dat vanwege de financiële positie van het NPR 2011 niet mogelijk. Gezien de sterk verbeterde financiële positie van de NPR 2014-regeling was het mogelijk om de NPR 2014-pensioenen voor zowel actieve als inactieve deelnemers te indexeren. De actieve deelnemers ontvingen per 1 januari 2015 een indexatie van 0,16% en de inactieven ontvingen 0,08%.

Beleggingsbeleid blijft conservatief

Door de invoering van de NPR 2014-regeling en de afgesproken eenmalige bijstorting door de werkgevers is de financiële positie van het fonds sterk verbeterd. Gezien deze substantiële wijziging heeft APFA in het voorjaar van 2015 een ALM studie uitgevoerd. Dit is een studie waarbij wordt gekeken hoe de beleggingen het best kunnen aansluiten op de pensioenverplichtingen. Naar aanleiding van deze studie is het beleggingsbeleid herzien. Hierbij is het strategisch risicoprofiel niet gewijzigd aangezien er nog sprake is van een reservetekort. APFA streeft ernaar om een gestaag herstel te realiseren en de kansen op nieuwe dekkingskortingen te minimaliseren. Dit gaat gepaard met een conservatief risicoprofiel waarbij de portefeuille minder volatiel is, maar de beleggingsopbrengsten wellicht ook minder hoog zullen zijn in de komende jaren. APFA heeft een binnenlandse portefeuille, die beheerd wordt door de eigen beleggingsafdeling van APFA. Voor het beheren van de buitenlandse portefeuille heeft APFA de gespecialiseerde vermogensbeheerder Russell Investments aangesteld. Volgens de richtlijnen van de CBA moet minstens 60% van de pensioenverplichtingen worden belegd op Aruba.

Lager beleggingsrendement door turbulente internationale markten

In 2015 behaalde APFA op de totale beleggingsportefeuille een nettorendement van 3,8%. Dit is aanzienlijk lager dan het rendement van 6,3% het jaar daarvoor. Belangrijkste oorzaak is het lage rendement op de buitenlandse portefeuille door de turbulentie op de internationale financiële markten. Het nettorendement op de binnenlandse beleggingen was in 2015 5,4% (2014: 6,0%). Het rendement in 2014 was hoog door een incidentele rentevergoeding (+0,5%) op de bijstorting door de werkgevers in het fonds. Als we dit effect uitsluiten, is het behaalde rendement in 2015 in lijn met het jaar daarvoor. Op de buitenlandse markten waren de ontwikkelingen turbulent door zorgen over de positie van Griekenland, de afvlakkende groei in China en de sterke daling van de grondstofprijzen. Desondanks heeft APFA het verslagjaar afgesloten met een licht positief rendement van 0,6% (2014: 6,7%) op de buitenlandse portefeuille. Het behaalde rendement op de buitenlandse beleggingen ligt daarmee 0,5%-punt boven het rendement van de samengestelde benchmark. Dit is de standaard waarmee het rendement wordt vergeleken.

Nadruk op kostenbeheersing

APFA moet voor de uitvoering van de pensioenregeling kosten maken. Wij onderscheiden hierbij kosten van het pensioenbeheer (administratie van de pensioenen, innen van premies, uitkering van pensioenen etc.) en kosten van het vermogensbeheer. De hoogte van de kosten heeft niet alleen invloed op het rendement van de beleggingen maar ook op de resultaten van het pensioenfonds als geheel. Eind 2015 bedroegen de totale beheerskosten Afl. 13,9 miljoen (2014: Afl. 13,5 miljoen). Dit is binnen de goedgekeurde begroting door de Raad van Toezicht.

In de afgelopen jaren zijn de uitvoeringskosten gestegen, vooral door de zwaardere eisen van de toezichthouder en door projecten die nodig waren om belangrijke inhaalslagen in de uitvoeringsorganisatie te maken. Beheersing van de kosten blijft belangrijk. Wij zullen daarom in de komende tijd extra aandacht besteden aan onderwerpen zoals kostenbeheersing, benchmarking, kostenallocatie en transparante communicatie over de kosten.

Kwaliteit van organisatie versterkt

In de afgelopen jaren heeft APFA intensief gewerkt aan een totale herinrichting van haar organisatie en geïnvesteerd in het invullen van functies met medewerkers met de juiste kwalificaties en ervaring. APFA heeft tevens een governancestructuur ingevoerd volgens de Pension Fund Richtlijnen van de CBA. Hiermee waarborgt APFA een integere bedrijfsvoering en een transparante organisatie. APFA heeft in het kader van het waarborgen van gekwalificeerd bestuur en intern toezicht een deskundigheidsplan opgesteld dat jaarlijks wordt geëvalueerd. In 2015 hebben de leden van de directie en de raad van toezicht diverse trainingen gevolgd op het gebied van vermogensbeheer, bestuurlijke competenties, professioneel gedrag en governance.

Overheidscommissie doet aanbevelingen

Zoals afgesproken in het Bilateraal Akkoord in 2014 heeft de Minister van Financiën en Overheidsorganisatie een Commissie Governance ingesteld die bestaat uit vertegenwoordigers van de overheid en de vakbonden. Deze commissie heeft zich in 2015 gebogen over het beheer van de pensioenen door APFA, de structuur en governance van APFA en de participatie daarbij van alle partijen. De commissie heeft eind oktober 2015 haar definitieve rapport aangeboden aan de Minister. De belangrijkste aanbevelingen waren om nadere discussie te voeren met APFA over de bestuursstructuur, de mogelijke invoering van een belanghebbendenorgaan en te onderzoeken op welke wijze de informatieoverdracht naar de belanghebbenden verbeterd kan worden. De partijen hebben afgesproken de discussie in 2016 te hervatten.

Intensieve communicatie naar deelnemers

APFA wil op transparante en proactieve wijze de belanghebbenden informeren over hun pensioen en de ontwikkelingen van het fonds. In januari 2015 heeft APFA naar aanleiding van de invoering van de NPR 2014-regeling een pensioenmarkt georganiseerd. Via diverse presentaties heeft het management van APFA de deelnemers geïnformeerd over de nieuwe pensioenregeling. Een ander belangrijk doel van de markt was om de bewustwording en kennis van pensioenen te vergroten. Deelnemers konden ook hun individuele vragen stellen. Bij de kwartaalbijeenkomsten met de vakbonden en de aangesloten werkgevers stonden in 2015 de beleggingen centraal. Eind november vond de jaarlijks Algemene Deelnemersvergadering plaats. De hypotheekafdeling heeft in mei een speciale informatiedag georganiseerd om klanten informatie te geven over het hypotheekproduct van APFA.

APFA heeft in het verslagjaar een aantal nieuwe communicatiemiddelen ontwikkeld zoals het populair pensioenreglement, een hypotheekbrochure en een populair jaarverslag. Ook de website is aanzienlijk vernieuwd in verband met de invoering van de NPR 2014-regeling.

Veel aandacht voor risicobeheer

APFA beheert de risico's die verbonden zijn aan de uitvoering van de pensioenregeling op basis van het Integrale Risk Management Framework (RMF). Dit raamwerk geeft handvatten voor de risicobeheersing, zoals het formuleren van beheersmaatregelen, risicorapportages en risicomonitoring. In 2015 heeft de nadruk gelegen op de verdere uitwerking van de financiële risico's. In het kader hiervan is bestaand beleid herzien of aanvullend beleid vastgesteld.

Begin 2015 is een Officer Risk Management in dienst getreden, die de directie ondersteunt bij de beleidsvorming op het gebied van risicomanagement en het bewaken hiervan. Deze functionaris is tevens verantwoordelijk voor de evaluatie van de effectiviteit van de uitgevoerde risicobeheersing in de organisatie.

Lichte groei aantal deelnemers

De totale deelnemerspopulatie van APFA is in 2015 met 2,2% toegenomen (2014: +2,1%).

De hierna volgende tabel geeft inzicht in de ontwikkeling en de samenstelling van de deelnemerspopulatie.

Aantal deelnemers	2015	2014	Mutatie
Actieven (=deelnemers)	6.636	6.518	1,8%
Premievrijen (=gewezen deelnemers)	492	360	36,7%
Pensioengerechtigden (=gepensioneerden)	3.961	3.974	-0,3%
Totaal	11.089	10.852	2,2%

Zowel de toename van het aantal premievrijen als de afname van het aantal pensioengerechtigden is voornamelijk het gevolg van incidentele correcties in het deelnemersbestand van APFA. De correcties vloeien voort uit een vergelijking tussen het deelnemersbestand van APFA en de personeelsbestanden van de werkgevers. Het betreft voornamelijk een groep deelnemers die volgens de administratie van APFA in aanmerking kwam voor een pensioenuitkering, maar waarvan geen verzoek tot pensioeningang is ingediend.

Prudente sterftegrondslagen

APFA houdt rekening met de toekomstige ontwikkeling van de levensverwachting en toetst elk jaar de sterftegrondslagen waarmee het fonds rekent. Bij het bepalen van de voorziening voor pensioenverplichtingen houdt APFA een opslag aan van 2,9% om het langlevensrisico op te vangen. De sterftegrondslagen van APFA zijn prudenter dan de regels van de CBA. APFA is in 2016 een uitgebreid sterfteonderzoek gestart, waarin zij tevens de modernisering van de sterftegrondslagen zal bekijken.

Neerwaartse druk op rekenrente

De rekenrente is een belangrijke factor bij de waardering van de voorziening voor pensioenverplichtingen en dus sterk van invloed op de financiële positie van het fonds. APFA heeft in overeenstemming met de richtlijnen van de CBA een eigen raamwerk ontwikkeld voor de vaststelling van de rekenrente. De gehanteerde rekenrente door APFA is een combinatie van 4% voor voorwaardelijk geïndexeerde pensioenaanspraken en 4,75% voor niet-geïndexeerde aanspraken. Jaarlijks toetst APFA of de gehanteerde rekenrentes nog prudent zijn. In september 2015 heeft de toetsing plaatsgevonden waarbij geconcludeerd is dat beide rekenrentes in het verslagjaar gehandhaafd blijven. Hierbij dienen we echter op te merken dat er een duidelijke neerwaartse trend zichtbaar is. Hierdoor bestaat er een kans dat vooral de rekenrente van 4,75% op korte termijn omlaag moet worden bijgesteld. Een verlaging van de rekenrente zal uiteraard een directe invloed hebben op de dekkingsgraad van de NPR 2014-regeling. Dit kan ook consequenties hebben voor het huidige herstelplan.

Meerwaarde voor deelnemers bieden

APFA heeft in 2015 belangrijke stappen gezet om de financiële positie en de eigen organisatie te versterken. Er ligt een goede basis waar wij als organisatie op kunnen voortbouwen en groeien. In de komende jaren willen wij ons meer focussen op het creëren van meerwaarde voor onze deelnemers en partners. Dit betekent concreet dat wij streven naar een vlekkeloze uitvoering van de pensioenregeling en overige dienstverlening om een zo hoog mogelijke klanttevredenheid te bereiken. Verder zetten wij in op een heldere en gestructureerde communicatie waarbij een continue dialoog met de diverse belanghebbenden het uitgangspunt is.

De ontwikkeling van de financiële positie van APFA is zeer afhankelijk van externe ontwikkelingen zoals de ontwikkeling van de levensverwachting van onze deelnemers en ontwikkelingen op de financiële markten, zowel lokaal als internationaal.

Wij vinden het belangrijk dat onze deelnemers begrijpen hoe bovenstaande ontwikkelingen invloed hebben op hun pensioen en hoe APFA deze risico's monitort en beheerst. APFA zal in de komende jaren blijven werken aan het verhogen van dit bewustzijn, zodat de deelnemers beter op de hoogte zijn van hun financiële situatie na hun pensionering.

Balans per 31 december 2015

Activa	31 december 2015	31 december 2014
<i>(in 1.000 Arubaanse florin)</i>		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	11.494	12.235
Beleggingen		
Vastgoedbeleggingen	37.436	38.057
Leningen en vorderingen	993.341	974.842
Tot einde looptijd aangehouden beleggingen	614.664	591.986
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via staat van baten en lasten	850.418	808.504
	2.495.859	2.413.389
Viottende activa		
Premievorderingen, duurtetoelagen en boeterente	17.561	52.674
Te vorderen eenmalige bijstorting en koopsommen	10.028	16.512
Overige vorderingen	16.476	15.267
Liquide middelen	20.000	20.000
	64.065	104.453
Totaal activa	2.571.418	2.530.077
Passiva	31 december 2015	31 december 2014
<i>(in 1.000 Arubaanse florin)</i>		
Vermogen		
Pensioenregeling van het Nieuw Pensioenreglement 2014 (NPR 2014)	79.952	70.024
Pensioenregeling van het Nieuw Pensioenreglement 2005 (NPR 2005)	-	1.616
	79.952	71.640
Voorziening pensioenverplichtingen NPR 2014	2.481.484	2.442.192
Voorziening pensioenverplichtingen NPR 2005	-	9.019
	2.481.484	2.451.211
Kortlopende schulden	9.982	7.226
Totaal passiva	2.571.418	2.530.077

Staat van baten en lasten over 2015

	Totaal 2015	Totaal 2014
<i>(in 1.000 Arubaanse florin)</i>		
Baten		
Premiebijdragen	64.668	75.878
Uitkering herverzekering	111	-
Opbrengst uit beleggingen	94.002	139.265
Koopsommen vervroegde pensionering	-	20.453
Totaal baten	158.781	235.596
Lasten		
Dotatie voorziening pensioenverplichtingen	30.273	-247.263
Pensioenuitkeringen	105.600	98.369
Herverzekering overlijdensrisico	44	58
Beheerskosten:		
Personeelskosten	6.834	5.869
Kantoorkosten	724	700
Huisvestingskosten	704	695
Algemene kosten	4.864	5.468
Afschrijvingskosten	825	747
	13.951	13.479
Totaal lasten	149.868	-135.357
Operationeel resultaat	8.913	370.953
Financiële baten en lasten	-7	-152
Totaal resultaat	8.906	370.801
Eenmalige bijstorting werkgevers	-	184.449
Aanvulling/vrijval Land Aruba Restanttekort	-	-21.291
Totaal resultaat na eenmalige bijstorting en Restanttekort	8.906	533.959

Meerjarenoverzicht van kerncijfers

	2015	2014	2013	2012	2011
Aantallen					
Deelnemers NPR 2014	6.636	6.194	6.241	6.183	6.103
Gewezen deelnemers NPR 2014	492	344	305	280	279
Pensioengerechtigden NPR 2014	3.961	3.972	3.765	3.584	3.422
Deelnemers NPR 2005	n.v.t.	324	298	268	271
Gewezen deelnemers NPR 2005	n.v.t.	16	14	3	2
Pensioengerechtigden NPR 2005	n.v.t.	2	2	2	1
Pensioenregelingen					
Pensioenvermogen NPR 2014	2.561.436	2.512.216	2.228.299	2.077.225	1.927.911
Belegd vermogen NPR 2014	2.530.088	2.435.558	2.174.527	2.034.972	1.849.995
Weerstandvermogen NPR 2014	192.946	176.742	142.162	103.811	142.960
Pensioenverplichtingen NPR 2014	2.481.484	2.442.192	2.691.608	2.541.971	2.417.499
Bruto-dekkingsgraad NPR 2014	103,2%	102,9%	80,8%	80,1%	76,5%
Netto-dekkingsgraad NPR 2014	95,4%	95,6%	75,5%	76,0%	70,6%
Pensioenvermogen NPR 2005	n.v.t.	10.635	7.856	5.793	4.098
Belegd vermogen NPR 2005	n.v.t.	10.320	7.704	5.824	4.248
Weerstandvermogen NPR 2005	n.v.t.	749	504	297	328
Pensioenverplichtingen NPR 2005	n.v.t.	9.019	6.866	5.045	3.595
Bruto-dekkingsgraad NPR 2005	n.v.t.	117,9%	112,2%	115,4%	118,2%
Netto-dekkingsgraad NPR 2005	n.v.t.	109,6%	104,9%	109,6%	109,1%
Premies					
Premiebijdragen NPR 2014	64.668	73.322	131.173	123.065	42.004
Totale premie NPR 2014	16,8%	17,7%	36,1%	33,1%	33,1%
- Werkgevers	11,8%	12,7%	31,1%	28,1%	28,1%
- Werknemers (gem.)	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Premiebijdragen NPR 2005	n.v.t.	2.435	2.007	1.463	1.427
Totale premie NPR 2005	n.v.t.	28,8%	27,8%	25,3%	24,7%
- Werkgevers	n.v.t.	24,8%	23,8%	21,3%	20,7%
- Werknemers (gem.)	n.v.t.	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%

Meerjarenoverzicht van kerncijfers (vervolg)

	2015	2014	2013	2012	2011
Pensioenlasten					
Uitkeringen NPR 2014	105.600	98.354	92.258	86.963	81.618
Uitkeringen NPR 2005	n.v.t.	15	18	11	11
Beheerskosten	13.951	13.480	12.488	10.843	8.462
Rendement					
Rendement op beleggingen	3,8%	6,0%	5,0%	6,5%	2,2%
Rendement op pensioenvermogen	3,7%	5,9%	4,8%	6,2%	2,0%

Volledige jaarverslag staat op website

Het volledige jaarverslag van APFA over 2015 is te downloaden via de website www.apfaruba.org

U kunt ook het jaarverslag opvragen bij **Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba**
Seroe Blanco 4, Oranjestad, Aruba
T (297) 525 2732

Disclaimer

U kunt aan dit verkort jaarverslag over 2015 geen rechten ontleen.

